

Sygn. akt V CZ 33/17

POSTANOWIENIE

Dnia 25 kwietnia 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Władysław Pawlak (przewodniczący)

SSN Barbara Myszka

SSN Anna Owczarek (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa S. BANK POLSKA Spółki Akcyjnej z siedzibą w W.
(poprzednio: S. Banque Spółki Akcyjnej - - Oddział w Polsce z siedzibą w W.)
przeciwko R. S.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 25 kwietnia
2017 r.,

zażalenia pozwanej na postanowienie Sądu Okręgowego [...]

z dnia 22 października 2015 r., sygn. akt II Cz .../15,

1) oddała zażalenie,

2) oddała wniosek adwokata Ł. S.,

**ustanowionego z urzędu dla pozwanej, o przyznanie kosztów
postępowania zażaleniowego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 28 października 2013 r. Sąd Rejonowy [...] zasądził od pozwanej R. S. na rzecz powoda S. Banque SA Oddział w Polsce kwotę 5.899,51 zł z odsetkami. Pozwana wniosła apelację od powyższego postanowienia.

Postanowieniem z dnia 7 maja 2014 r. Sąd Rejonowy [...] oddalił wniosek pozwanej o przedłużenie terminu do uzupełnienia braków formalnych apelacji i odrzucił apelację. Zażalenie na powyższe postanowienia wniosła pozwana. Postanowieniem z dnia 13 października 2014 r. Sąd Rejonowy [...] odrzucił oba zażalenia. Sąd Okręgowy [...] postanowieniem z dnia 30 marca 2015 r. uchylił postanowienie o odrzuceniu apelacji i oddalił zażalenie w pozostałym zakresie.

Postanowieniem z dnia 28 sierpnia 2015 r. Sąd Okręgowy [...] oddalił zażalenie na postanowienie z dnia 7 maja 2014 r. w przedmiocie odrzucenia apelacji dzieląc stanowisko o nie uzupełnieniu w terminie jej braków formalnych. Pozwana, działając samodzielnie, wniosła pismo procesowe skierowane za pośrednictwem Sądu Okręgowego [...] do Sądu Najwyższego z wnioskiem o „rozpoznanie mojej sprawy oraz kasacji”.

Postanowieniem z dnia 22 października 2015 r. Sąd Okręgowy [...] odrzucił skargę kasacyjną pozwanej jako niedopuszczalną (art. 398⁶ § 2 k.p.c.). Postanowieniem z dnia 7 kwietnia 2016 r. Sąd Rejonowy [...] ustanowił dla pozwanej pełnomocnika z urzędu.

Pozwana, zastąpiona przez pełnomocnika ustanowionego z urzędu, wniosła do Sądu Najwyższego zażalenie na postanowienie z dnia 22 października 2015 r. wskazując, że „z ostrożności procesowej, gdyby było to konieczne” wnosi o rozszerzenie zakresu rozpoznania poprzez poddanie kontroli postanowienia Sądu Rejonowego [...] z dnia 7 maja 2014 r. oraz postanowienia Sądu Okręgowego [...] z dnia 28 sierpnia 2015 r. Pozwana zarzuciła naruszenie prawa procesowego, skutkujące nieważnością postępowania w związku z pozbawieniem pozwanej możliwości obrony praw w postępowaniu rozpoznawczym (art. 379 pkt 5 k.p.c. w zw. z art. 6 ust. 1 EKPCz). Skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego postanowienia „z powodu wskazanej nieważności, przenoszącej się na jego treść i miejsce

procesowe, oraz o zniesienie postępowania w sprawie głównej w zakresie dotkniętym nieważnością, to jest do momentu początku biegu terminu na wniesienie apelacji (...), aby pozwana mogła skorzystać ze swego prawa do apelacji i wnieść o ustanowienie pełnomocnika w sprawie głównej na potrzeby sporządzenia apelacji". W uzasadnieniu zażalenia pełnomocnik przyznał, że orzeczenie o odrzuceniu skargi kasacyjnej było prawidłowe zarówno z powodu braku zdolności postulacyjnej pozwanej jak i wartości przedmiotu zaskarżenia. Podniósł, że zaskarżone postanowienie „stanowi łącznik do sprawy głównej”, a „z lektury akt sprawy i oceny przebiegu czynności procesowych wynika, że jurysdykcja Sądu Najwyższego otwarła się w niniejszej sprawie w sposób wyjątkowy, mimo wskazanej wartości przedmiotu sporu. Stało się tak z tytułu próby wniesienia przez pozwaną, nie reprezentowaną profesjonalnie, osobistej skargi kasacyjnej, która została następnie odrzucona”.

Sąd Najwyższy zważył:

Prawo do sądu jest prawem fundamentalnym, opartym na normach konstytucyjnych (art. 45 ust. 1), normach prawa wspólnotowego i międzynarodowego (art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, art. 14 ust. 1 Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych Wolności) Prawo to ma aspekt proceduralny i ustrojowy. W judykaturze i piśmiennictwie zgodnie przyjęto, że składa się ono z trzech elementów: dostępu do sądu, tj. uruchomienia procedury, odpowiedniego ukształtowania procedury, do uzyskania rozstrzygnięcia. Przysługuje ono bez względu na to czy istnieje stosunek materialno-prawny będący podstawą roszczenia, ale nie ma charakteru absolutnego. W szczególności jego granice wyznaczają normy procesowe o charakterze imperatywnym. Niektóre kategorie spraw cywilnych nie wymagają poddania kontroli i rozstrzygnięcia przez sąd najwyższej instancji. W szczególności ograniczenie wnoszenia takich środków prawnych uzasadniane jest potrzebą rozwoju prawa, ujednolicenia wykładni ustaw lub wyjaśniania kwestii prawnych o znaczeniu ogólnym (por. rekomendacja Komitetu Ministrów Rady Europy nr R(95)5 z dnia 7 lutego 1995 r. o organizacji i ulepszeniu funkcjonowania środków odwoławczych w sprawach cywilnych i handlowych). Oznacza to również, że wola stron, poza wyjątkami wskazanymi

w ustawie (np. właściwość przemienna, umowa prorogacyjna), nie ma wpływu na stosowanie bądź niestosowanie przepisów prawa procesowego, które ponadto należy wyklądać ściśle (por. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 31 marca 2004 r., III CZP 110/03, OSN 2004, nr 9, poz.133).

Skarga kasacyjna, jako szczególny środek procesowy, ma zastosowanie tylko do spraw o największym znaczeniu procesowym. W przedmiotowym wypadku skarga od postanowienia sądu drugiej instancji o oddaleniu zażalenia na postanowienie o odrzuceniu apelacji, była niedopuszczalna, gdyż zgodnie z art. 398¹ § 1 k.p.c. środek ten przysługuje jedynie od prawomocnego wyroku wydanego przez sąd drugiej instancji, postanowienia w przedmiocie odrzucenia pozwu albo umorzenia postępowania kończących postępowanie w sprawie. Także przy przyjęciu, poprzez zastosowanie konwersji procesowej, że wniesione pismo stanowiło środek odwoławczy w postaci zażalenia, jego niedopuszczalność byłaby oczywista. W myśl art. 394¹ § 2 k.p.c. zażalenie do Sądu Najwyższego nie przysługuje od postanowień wydanych w wyniku rozpoznania zażalenia na postanowienie sądu pierwszej instancji.

W tym stanie rzeczy podstawy odrzucenia skargi kasacyjnej na skutek procesowej niedopuszczalności wynikające z przedmiotu rozstrzygnięcia oraz braku zdolności postulacyjnej wnoszącego ją podmiotu były prawidłowe i zasadne (art. 398⁶ § 2 k.p.c.). Konstrukcje „łącznika do sprawy głównej”, „otwarcia się w niniejszej sprawie w sposób wyjątkowy jurysdykcji Sądu Najwyższego, mimo wskazanej wartości przedmiotu sporu”, powołane w jej uzasadnieniu przez pełnomocnika, są nieznane prawu procesowemu i oczywiście chybione. Kolejny raz przypomnieć należy, że normy tego prawa mają charakter formalny i imperatywny, czynienie od nich odstępstw ze względów słusznościowych nie jest możliwe.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. oddalił zażalenie. Uwzględniając wniesienie przez profesjonalnego pełnomocnika pozwanej, ustanowionego z urzędu, tego środka odwoławczego mimo oczywistej niedopuszczalności, oparcie go na chybionej, nie mającej

podstawy normatywnej argumentacji, Sąd Najwyższy oddalił wniosek o zasądzenie na jego rzecz kosztów zastępstwa procesowego.

kc

jw